

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Barnaba Ochotnicki

Tredjepartstillträde till SwePol Link

En rättslig studie

Examensarbete
20 poäng

Hans-Heinrich Vogel

Energirätt/Konkurrensrätt

VT 2002

Innehåll

1	INLEDNING	2
1.1	Utgångspunkter och syfte	2
1.2	Avgränsning	2
1.3	Metod och material	3
1.4	Disposition	3
2	ALLMÄNT	4
2.1	Elförbindelsen SwePol Link	4
2.2	Tredje part	4
2.3	Tillträde	5
3	TILLTRÄDE TILL SWEPOL LINK ENLIGT SVENSK RÄTT	6
3.1	Inledning	6
3.2	De svenska rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser	6
3.3	Är ellagen tillämplig på SwePol Link?	6
3.4	Hur ellagen reglerar tillträdet till SwePol Link	7
3.5	Undantag	8
3.6	Svenska Kraftnät - garant för att tredje part ges möjlighet att använda SwePol Link	9
3.7	Informationsplikt	10
3.8	Nätverksamheten skall hållas juridiskt åtskild	11
3.9	Tillsyn	11
3.10	Redovisning	12
3.11	Sammanfattning	14
4	TILLTRÄDE TILL SWEPOL LINK ENLIGT POLSK RÄTT	16
4.1	Inledning	16
4.2	De polska rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser	16

4.3	Är energilagen tillämplig på SwePol Link?	17
4.4	Hur energilagen reglerar tillträdet till SwePol Link	18
4.4.1	Öppet tillträde för mottagare	18
4.4.2	Undantag	19
4.4.3	Överföringsvillkor	20
4.5	Tillsyn	21
4.5.1	Informationsplikt	22
4.5.2	Redovisning	22
4.5.3	Bötessystemet	22
4.6	Sammanfattning	22
5	TILLTRÄDE TILL SWEPOL LINK ENLIGT GEMENSKAPSRÄTTEN	24
5.1	Inledning	24
5.2	De EG-rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser	24
5.3	Konkurrensreglerna	24
5.3.1	Kan konkurrensreglerna appliceras på SwePol Link?	24
5.3.2	Påverkar konkurrensreglerna tillträde till SwePol Link?	25
5.4	Elmarknadsdirektivet	26
5.4.1	Är direktivet tillämpligt på SwePol Link?	26
5.4.2	Tillträde till SwePol Link enligt direktivet	26
5.5	Sammanfattning	27
6	ÄR TILLTRÄDET TILL SWEPOL LINK ÖPPET I PRAKTIKEN?	29
6.1	Inledning	29
6.2	SwePol Link AB:s överföringsvillkor	30
6.3	Baltic Cable AB:s överföringsvillkor	30
6.4	Jämförelse	31
6.5	Finns det sakliga skäl bakom skillnaderna?	31
6.5.1	Effektbegränsningen	31
6.5.2	Överföring per kalenderår	32
6.5.3	Överföringsavgifterna	32
6.6	Övriga aspekter	33
6.7	Sammanfattning	34
7	AVSLUTNING	35
	KÄLLFÖRTECKNING	38

1 Inledning

1.1 Utgångspunkter och syfte

I Europa pågår sedan slutet på 80-talet ett arbete som syftar till att skapa en enda europeisk elmarknad med konkurrens och fri prisbildning. Tanken är att om det blir möjligt att handla elkraft på en enda öppen europeisk elmarknad så kommer den ekonomiska tillväxten i Europa markant att öka. Arbetet med att skapa en europeisk elmarknad sker dels inom ramen för EU:s arbete med att skapa en europeisk gemensam marknad för varor och tjänster, dels inom ramen för de enskilda europeiska ländernas strävan att stärka sina ekonomier.

En allmänt vedertagen uppfattning är att i huvudsak två saker måste göras för att en europeisk elmarknad skall bli verklighet. Dels måste elförbindelserna mellan de nationella elnäten utökas, dels måste rättsliga system införas som säkerställer att tredje part ges tillträde till elinfrastrukturen. I enlighet med nämnda uppfattning har åtgärder vidtagits för att länka samman de nationella europeiska elnäten och för att ge tredje part tillträde till elinfrastrukturen. Ett exempel på en sammanlänkning som har gjorts på senare tid för att göra det möjligt att skapa en gemensam elmarknad är sammankopplingen av det svenska och det polska elnätet via elförbindelsen SwePol Link. SwePol Link anlades under slutet på 90-talet och bakom detta anläggande ställde sig Sverige och Polen, och även EU. Mitt syfte med denna uppsats är att undersöka huruvida tredje part har möjlighet att nyttja SwePol Link med stöd av svensk rätt, polsk rätt och gemenskapsrätten.

1.2 Avgränsning

En grundläggande förutsättning för att tredje part skall kunna ha möjlighet att nyttja SwePol Link är att denne har tillträde till det svenska och det polska elnätet. Det är alltså inte möjligt för tredje part att nyttja SwePol Link utan att ha tillträde till något av de nämnda elnäten.

En studie av huruvida tredje part har möjlighet att nyttja SwePol Link kräver således att följande frågor besvaras: Kan tredje part nyttja det svenska och det polska elnätet och kan tredje part nyttja själva elförbindelsen SwePol Link. I denna uppsats begränsas dock undersökningen till att behandla frågan huruvida tredje part kan kräva av den som kontrollerar SwePol Link att få tillträde till denna länk.

1.3 Metod och material

Den metod som har använts i denna uppsats är den gängse juridiska arbetsmetoden. Först har jag undersökt huruvida det finns bestämmelser i respektive rättsystem som reglerar tredjepartstillträde till SwePol Link och sedan hur eventuella sådana bestämmelser påverkar tredje parts möjligheter att nyttja SwePol Link. Det material som har använts har bestått av lagtext och kommentarer till lagtext.

1.4 Disposition

Uppsatsen är disponerad på följande sätt. I kapitel 2 ges en allmän beskrivning av SwePol Link. Kapitel 3 redogör för tredjepartstillträde till SwePol Link enligt svensk rätt. I kapitel 4 följer en redogörelse över tredjepartstillträde till SwePol Link enligt polsk rätt. Kapitel 5 redogör för tredjepartstillträde till SwePol Link enligt gemenskapsrätten. I kapitel 6 undersöks huruvida tredje part i praktiken ges tillträde till SwePol Link. I kapitel 7 ges en sammanfattande redogörelse över vad som kommit fram i denna uppsats.

2 Allmänt

I detta kapitel ges en allmän beskrivning av vad som avses med tredjepartstillträde till SwePol Link i denna uppsats. Syftet är att ge ett underlag för förståelsen av problematiken kring tredjepartstillträde till SwePol Link.

2.1 Elförbindelsen SwePol Link¹

En diskussion angående tredjepartstillträde till SwePol Link kräver först och främst att det är känt vad SwePol Link är för någonting. SwePol Link är den elförbindelse som är förlagd mellan Blekinge och Slupskregionen i nordvästra Polen. SwePollänken anlades under slutet på 90-talet och togs i drift i augusti 2002. SwePol Link är 240 km lång och har en diameter på 15 cm. Kabeln har en effekt på 600 MW. På både den svenska och den polska sidan är kabeln ansluten till 400 MV ställverk. Anläggandet av SwePol Link har kostat ca 2,7 miljarder kronor.

2.2 Tredje part

En diskussion angående tredjepartstillträde till SwePol Link kräver vidare att det är klart vad som avses med tredje part. Tredje part är den som inte äger och inte kontrollerar SwePol Link och som inte är kund hos den som äger eller den som kontrollerar SwePol Link. Den som äger SwePol Link är SwePol Link AB. SwePol Link AB äger den svenska och den internationella delen av SwePollänken direkt och indirekt den polska delen av SwePol Link via det polska bolaget SwePol Link Z.o.o.. SwePol Link AB ägs i sin tur till 51 % av det svenska statliga affärsverket Svenska Kraftnät, till 48 % av det statligt ägda Vattenfall AB och 1 % ägs av det polska statligägda bolaget Polish Power Grid Company. Svenska Kraftnät är såsom majoritetsägare i SwePol Link AB den som får anses kontrollera SwePol Link.

Kund hos SwePol Link AB är Vattenfall AB. Mellan SwePol Link AB och Vattenfall AB finns ett avtal om att SwePol Link AB för Vattenfall AB:s räkning årsvis skall överföra 2 TWh under en 10-års period.

Tredje part är alltså i sammanhanget alla subjekt med undantag för den som äger eller kontrollerar SwePol Link och för den som är kund hos den som äger eller kontrollerar SwePol Link. Då SwePol Link ägs av SwePol Link AB och kontrolleras av Svenska Kraftnät och då Vattenfall AB är kund hos

---

¹ www.swepollink.se

SwePol Link AB så är tredje part alla subjekt med undantag för SwePol Link AB, Svenska Kraftnät och Vattenfall AB.

2.3 Tillträde

Slutligen kräver en behandling av tredjepartstillträde till SwePol Link att tredjepartstillträde är definierat. Med tredjepartstillträde avses här kort och gott huruvida tredje part har möjlighet att nyttja SwePol Link eller omvänt, huruvida den som äger eller kontrollerar SwePol Link är skyldig att upplåta sin förbindelse åt tredje part.

För att tredje part skall anses kunna ha tillträde till SwePol Link så måste villkoren för tredjepartstillträde till SwePol Link vara sådana att de inte hindrar tredje part de facto från nyttjande. Den som äger eller kontrollerar SwePol Link skall ha rätt att ställa vissa objektiva fastställda krav, till exempel att en överföringsavgift erläggs. En överföringsavgift får dock inte vara så hög att den hindrar tredje part från att nyttja SwePol Link. Vidare skall tredje part ha rätt att nyttja SwePol Link på icke-diskriminerande villkor för att tredjepartstillträde till SwePol Link skall anses kunna föreligga.

3 Tillträde till SwePol Link enligt svensk rätt

3.1 Inledning

Vad gäller för tillträde till SwePol Link enligt svensk rätt? Skall tredje part ges möjlighet att nyttja denna förbindelse? I det fall tillträdet till SwePol Link skall vara öppet enligt svensk rätt, hur säkerställs detta i så fall? Syftet med detta kapitel är att besvara dessa frågor.

3.2 De svenska rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser

Svenska rättsliga bestämmelser om tillträde till befintliga elförbindelser finns dels i ellagen (1997:587), dels i föreskrifter som har utfärdats med stöd av ellagen.

Ellagen (1997:587) trädde i kraft den 1 januari 1998. Vad gäller regleringen av tillträde till det svenska elnätet innebar ikraftträdandet av ellagen (1997:587) inga större förändringar. De bestämmelser om tillträde till elinfrastrukturen som fanns i den gamla ellagen från 1908 togs nämligen över till ellagen (1997:587). Dessa bestämmelser infördes i svensk rätt den 1 januari 1996.

Av vad som anges i förarbetena till ellagen är syftet med bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser i denna lag att skapa en förutsättning för ökad konkurrens på den svenska elmarknaden.

3.3 Är ellagen tillämplig på SwePol Link?

Bestämmelserna om tillträde till elförbindelser i ellagen (1997:587) kan tillämpas endast på elförbindelser för vilka nätkoncession innehas. För att dessa bestämmelser skall vara tillämpliga på SwePol Link måste den som driver SwePollänken inneha en nätkoncession för denna elledning.

Finns en nätkoncession för SwePol Link? Enligt 2 kap. 1 § ellagen skall den som ämnar att anlägga eller driva en starkströmsledning ansöka om nätkoncession för detta. Med begreppet *starkströmsledning* avses därvid enligt huvudregeln en elledning som inte nyttjas för eget bruk och i vilken den elektriska strömmen har sådan spänning, strömstyrka eller frekvens

att den kan vara farlig för omgivningen.² Enligt en sådan definition av begreppet *starkströmledning* är SwePol Link att beteckna som en starkströmsledning. SwePol Link nyttjas nämligen i kommersiellt syfte och denna förbindelse, med sin effektkapacitet på 600 MW, är utan tvekan dödligt farlig för omgivningen.³ Slutsatsen är alltså att den som driver SwePol Link, det vill säga SwePol Link AB, är skyldig att inneha en nätkoncession för denna elförbindelse. SwePol Link AB har i enlighet med denna skyldighet införskaffat en nätkoncession för SwePol Link.⁴ Svaret på huruvida en nätkoncession finns för SwePol Link är alltså jakande. Tillträdesreglerna i ellagen kan således tillämpas på SwePol Link.

3.4 Hur ellagen reglerar tillträdet till SwePol Link

SwePol Link AB, såsom nätkoncessionshavare för SwePol Link, är enligt 3 kap. 9 § ellagen skyldig att på skäliga villkor överföra el för tredje parts räkning. Vad begreppet *på skäliga villkor* därvid innebär anges inte klart och tydligt i ellagen. Där anges endast att detta begrepp omfattar ett krav på att villkoren skall vara utformade på sakliga grunder⁵ och vidare att villkoren skall utformas med hänsyn till konsumentintresset samt koncessionshavarens intresse av att få rimlig avkastning för sina nättjänster, det vill säga tjänster rörande överföring av el.⁶ Av förarbetena till ellagen framgår att särskild hänsyn skall tas till kundens intresse av låga och stabila överföringsavgifter vid bedömningen av om en koncessionshavares villkor för överföring av el skall anses vara skäliga i ellagens mening.⁷ Av förarbetena framgår vidare att begreppet *på skäliga villkor* skall preciseras närmare av koncessionshavarna och de som vill nyttja elledningarna för utbyte av elkraft.⁸ Att det skall förhålla sig på detta sätt motiveras med att det inte är möjligt att i lagform ange närmare riktlinjer för bedömningen av huruvida en koncessionshavares överföringsvillkor kan anses vara skäliga. Anledningen anges vara att en sådan bedömning är förenad med ekonomiskt komplexa frågeställningar vilka lagstiftaren inte är kapabel att lösa på förhand samt att det skall vara möjligt att utveckla en praxis på området. Hittills har dock någon sådan praxis inte utvecklats.

---

² 1 kap. 3 § 2 st. ellagen samt förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar

³ www.swepollink.se

⁴ www.swepollink.se

⁵ Kravet på att överföringsvillkoren skall vara utformade på sakliga grunder innebär att hänsyn skall tas till de kostnader och de intäkter som är förenade med överföringsverksamheten.

⁶ 4 kap. 1 § 1 st. ellagen (1997:587)

⁷ Prop. 1993/94:162, s. 103 och 109

⁸ Prop. 1993/94:162, s. 58

Det är därför oklart om vad det i ellagen använda begreppet *på skäliga villkor* egentligen innebär.

I litteraturen har det påtalats att det kommer att krävas många domstolsavgöranden innan klara regler har utvecklats för koncessionshavarnas utformning av överföringsvillkoren.⁹ Enligt vad som anges i litteraturen är den största bristen med den nuvarande tillträdesregleringen i ellagen att det inte anges klart och tydligt vad som avses med begreppet *på skäliga villkor*.¹⁰ Som stöd för detta anges att vad som är skäligt i princip inte går att fastställa exakt eftersom det alltid finns en gråzon mellan vad som är skäligt och vad som inte är det. Detta beror bland annat på att de intressen som skall beaktas vid skälighetsbedömningen är direkt motstridiga. Det som åsyftas är att vid en sådan bedömning skall hänsyn tas dels till konsumentintresset, dels till att nätverksamheten ger rimlig avkastning. Några förslag på hur nämnda konfliktrelation skall lösas ges dock inte i litteraturen.

Det kan alltså konstateras att tillträdet till SwePol Link skall vara öppet enligt ellagen på så sätt att SwePol Link AB är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning. Vad denna skyldighet innebär rent konkret är i dagsläget inte möjligt att säga. Ett sådant förhållande är givetvis prekärt för dem som är intresserade av att använda SwePol Link. Det är dock i viss mån även till nackdel för SwePol Link AB eftersom företaget inte vet vad som egentligen gäller och då inte kan agera på ett säkert sätt.

3.5 Undantag

Ellagens krav på att SwePol Link AB skall överföra el åt tredjepart inskränks av en regel enligt vilken SwePol Link AB inte är skyldig att överföra el för annans räkning om det inte är fysiskt möjligt för bolaget att fullgöra en sådan skyldighet.¹¹

Ett typfall för när det kan vara fysiskt omöjligt för SwePol Link AB att överföra el för annans räkning är om SwePollänkens överföringskapacitet är otillräcklig för att SwePol Link AB skall ha möjlighet att överföra el åt tredje part. Detta typfall kan åskådliggöras med följande två exempel:

Exempel 1: Ett elhandelsbolag begär av SwePol Link AB att få överföra en viss mängd elkraft via SwePol Link. Den mängd el som elhandelsbolaget vill överföra är så stor att SwePol Link:s överföringskapacitet inte är tillräckligt stor för att elhandelsbolaget skall kunna få göra sin elöverföring.

---

⁹ Bergman, L., m.fl., *A European Market for Electricity?*, SNS förlag, Stockholm, 1999, s. 139

¹⁰ Edin, K. A. och Svahn, H., *Reglering av tariffer och elnät – Sporre eller hinder för rationaliseringar*, Politik & Samhälle, Stockholm, 1998, s. 33

¹¹ Prop. 1997/98:159, s. 44

Exempel 2: Flera elhandelsbolag vill vid samma tidpunkt överföra en viss mängd el via SwePol Link. Den sammanlagda mängden el som elhandelsbolagen vill överföra är för stor för att det skall vara möjligt att överföra den mängden el via SwePol Link. I en sådan situation är SwePol Link AB inte skyldiga att överföra el åt alla elhandelsbolagen.

Ett annat typfall föreligger om SwePol Link:s överföringskapacitet sänks på grund av tekniska problem, till exempel om störningar uppstår på elledningen. Då kan till exempel ett elhandelsbolag inte kräva av SwePol Link AB att få överföra sådana mängder el som är möjliga att genomföra när SwePol Link inte har några fel. SwePol Link AB har dock en skyldighet att åtgärda de fel som har uppkommit så att SwePol Link kan användas i enlighet med SwePol Link AB:s nätkoncession för SwePol Link.¹²

Att SwePol Link AB kan neka den som så begär att få nyttja SwePol Link med hänvisning till att fysiska omständigheter inte tillåter nyttjandet innebär inte att SwePol Link AB lättvindligt kan undkomma sin skyldighet i enlighet med ellagen. När överföring begärs är SwePol Link AB nämligen skyldigt att på ett seriöst sätt undersöka om länken har tillräckligt med ledig kapacitet.¹³

3.6 Svenska Kraftnät - garant för att tredje part ges möjlighet att använda SwePol Link

En garant för att SwePol Link AB verkligen förfar på ett rättvist sätt vid bedömningen av huruvida SwePolkabelns kapacitet är tillräcklig för att det skall vara möjligt att göra en elöverföring åt den som så önskar, är enligt ellagen och dess förarbeten det statliga affärsverket Svenska Kraftnät.

I 2 kap. 10 § 2 st. ellagen anges att nätkoncession för utlandsförbindelse som är av betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet får beviljas endast statliga affärsverket Svenska Kraftnät eller en juridisk person där Svenska Kraftnät har ett bestämmande inflytande. Denna bestämmelse motiveras i förarbetena till ellagen med att Svenska Kraftnät såsom ett statligt neutralt affärsverk har de bästa förutsättningarna för att kunna garantera elsäljare och elköpare tillträde till utlandsförbindelserna.¹⁴ Denna motivering utvecklas vidare i samma förarbeten genom påpekanden att privata energibolag skulle kunna missbruka sin ställning såsom ägare av utlandsförbindelser. Ellagen bygger alltså på förutsättningen att Svenska

---

¹² 2 kap. ellagen

¹³ Prop. 1997/98:159, s. 44

¹⁴ Prop. 1993/94:162, s. 97

Kraftnät bättre än någon annan kan garantera att tredje part ges tillträde till utlandsförbindelserna på ett rättvist sätt.

SwePol Link är av betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet och därför har Svenska Kraftnät i enlighet med vad som ovan nämnts skaffat sig ett bestämmande inflytande över SwePol Link AB.¹⁵ Enligt ellagen är alltså ett rättvist tillträde till SwePol Link säkrat då Svenska Kraftnät utövar ett bestämmande inflytande över SwePol Link AB.

3.7 Informationsplikt

För att underlätta för dem som är intresserade av att nyttja SwePol Link är SwePol Link AB skyldigt enligt 4 kap. 11 § 1 st. ellagen att på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om avgifter och övriga villkor för överföring av el via denna länk. I samma syfte är SwePol Link AB även skyldigt enligt 4 kap. 11 § 3 st. ellagen att offentliggöra sina överföringsvillkor.

Den bakomliggande tanken med de ovannämnda bestämmelserna är att alla skall ha möjlighet att få reda på SwePol Link AB:s överföringsvillkor utan att behöva ta kontakt med företaget.¹⁶ På så sätt besparas dem som vill överföra el via Polenkabeln de kostnader som skulle vara förenade med individuella förfrågningar om överföringsvillkoren.

Själva offentliggörandet av överföringsvillkoren skall ske genom annonsering i en eller flera ortstidningar eller genom att uppgifterna om dessa villkor tillhandahålls på SwePol Link AB:s hemsida på Internet.¹⁷

SwePol Link AB är skyldigt att göra ovannämnda offentliggörande senast 15 dagar före det att en ändring av företagets överföringsvillkor träder i kraft.¹⁸ Denna bestämmelse är viktig eftersom det är angeläget för dem som vill nyttja Polenkabeln att i god tid få reda på ändrade villkor för utnyttjande av Polenkabeln.

---

¹⁵ Energimyndigheten, Elmarknaden 2001, Ordförandet Bertil Örtenstrand AB, Eskilstuna, 2001, s. 29 och www.swepollink.se

¹⁶ Prop. 1997/98:159, s. 31

¹⁷ Statens energimyndighets föreskrifter om offentliggörande av avgifter och övriga villkor för överföring av el (NUTFS 1999:1)

¹⁸ Statens energimyndighets föreskrifter om offentliggörande av avgifter och övriga villkor för överföring av el (NUTFS 1999:1)

3.8 Nätverksamheten skall hållas juridiskt åtskild

SwePol Link AB får enligt 3 kap. 1 § ellagen i princip inte bedriva produktion av el eller handel med el. Detta förbud syftar till att minimera risken för att SwePol Link AB inte skall fullgöra sina skyldigheter enligt ellagen på så sätt att bolaget genom att vara förhindrad att delta i elhandeln förlorar ett incitament att överföra el åt andra på oskäliga villkor. Om SwePol Link AB själv skulle producera el, eller bedriva handel med el, så skulle det vara frestande för bolaget att subventionera sin produktions- eller handelsrörelse med avgifter som tas ut för överföring av el. Att upptäcka om sådan subventionering – korssubventionering – sker kan i praktiken vara väldigt problematiskt eftersom det överhuvudtaget är svårt att i ett enskilt fall exakt avgöra om en överföringsavgift är skälig eller inte. En sådan bedömning kräver en ekonomisk avvägning och detta är inte lätt att göra med utgångspunkt från de riktlinjer som anges i ellagen angående vad som skall förstås med begreppet *på skäliga villkor*.

Att SwePol Link AB inte får bedriva produktion av el och handel med el skall dock inte tolkas som att bolaget inte får bedriva någon annan verksamhet än sådan som avser överföring av el. Bolaget får bedriva annan verksamhet än nätverksamhet. Bolaget får bara inte ha något att göra med produktion av el och handel med el så länge man driver en elförbindelse för vilken nätkoncession skall innehas.

3.9 Tillsyn

Det är en statlig myndighet, Nätmyndigheten, som först och främst är skyldig att utöva tillsyn över att SwePol Link AB fullgör sina skyldigheter enligt ellagen.¹⁹ Det innebär till exempel att SwePol Link AB:s överföringsvillkor kan komma att kontrolleras av Nätmyndigheten med tanke på huruvida dessa villkor kan anses vara skäliga i ellagens mening. Nätmyndigheten kan på eget initiativ inleda en undersökning av om SwePol Link AB använder skäliga överföringsvillkor men även efter att ha fått in en ansökan därom från en enskild.²⁰ Det bör dock noteras härvid att Nätmyndigheten har framhållit i rapporten *Korssubventionering på elmarknaden* att så omfattande utredningar som krävs för att utreda om använda överföringsvillkor är skäliga bara kan göras i ett begränsat antal företag per år.²¹ Att Nätmyndigheten kan kontrollera endast ett fåtal företag per år innebär att myndigheten kan kontrollera en nästan obefintlig del av de företag som bedriver nätverksamhet. För SwePol Link AB:s del

---

¹⁹ 12 kap. ellagen

²⁰ Prop. 1993/94:162, s. 111

²¹ Nätmyndighetens rapport *Korssubventionering på elmarknaden* (1997), s. 22

innebär det att risken för att bli kontrollerad av Nätmyndigheten är minimal.

Om Nätmyndigheten skulle företa en utredning om SwePol Link AB:s överföringsvillkor är skäliga och därvid komma fram till att dessa villkor på ett uppenbart sätt inte är förenliga med ellagen, så förutsätts det i förarbetena till denna lag att Nätmyndigheten inledningsvis tar kontakt med bolaget. Om Nätmyndigheten fortfarande skulle anse att överföringsvillkoren är oskäliga efter att ha låtit SwePol Link AB komma till tals i ärendet så skall Nätmyndigheten i en sådan situation förelägga SwePol Link AB att justera sina överföringsvillkor. Ett sådant föreläggande kan dock inte verkställas direkt. Om SwePol Link AB skulle vägra att självmant följa Nätmyndighetens föreläggande, får Nätmyndigheten vända sig till allmän domstol för att få ett verkställbart avgörande. Det framgår direkt av förarbetena i vilka det nämnda uttryckligen anges och indirekt av 12 kap. 3 § ellagen, där det anges att nätmyndighetens beslut kan överklagas till domstol.²²

Allmänt sett gäller att om SwePol Link AB skulle handla på ett sätt som strider mot ellagen så har Nätmyndigheten i ett sådant fall behörighet att meddela de förelägganden som behövs.²³ Ett sådant föreläggande kan innebära att myndigheten uppmanar SwePol Link AB att vidta vissa åtgärder till en senare tidpunkt, till exempel rättelser som erfordras för att gällande rättsregler skall efterlevas av bolaget. Vid behov kan Nätmyndigheten förena ett sådant föreläggande med vite.²⁴ Om Nätmyndigheten väljer att använda sig av detta sanktionsmedel är den därvid skyldigt att beakta de bestämmelser som finns i lagen (1985:206) om viten. Enligt dessa bestämmelser gäller i korthet följande om Nätmyndigheten skulle välja att förena en uppmaning till SwePol Link AB om en viss rättelse med vite:

Vitesbeloppet skall vara riktat till SwePol Link AB. Det skall vidare vara fastställt till ett belopp som med hänsyn till detta bolags ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå bolaget att följa Nätmyndighetens föreläggande. Frågor om utdömande av viten prövas av länsrätt på ansökan av nätmyndigheten. Vid en sådan prövning fäster domstolen stor vikt vid att det bakomliggande föreläggandet är tillräckligt klart och tydligt vad gäller de åtgärder som skall vidtas.

3.10 Redovisning

För att göra det lättare för Nätmyndigheten att utöva tillsyn över SwePol Link AB:s verksamhet rörande transport av el är bolaget skyldig att redovisa sin överföringsverksamhet åtskild från annan verksamhet. Härigenom

---

²² Prop. 1993/94:162, s. 111 och prop. 1996/97:136, s. 103

²³ 12 kap. 3 § 1 st. ellagen

²⁴ SOU 2000:90, s. 149

underlättas Nätmyndighetens tillsyn på så sätt att det blir lättare att bedöma skäligheten i SwePol Link AB:s överföringsvillkor. Vid sådana bedömningar skall Nätmyndigheten som ovan nämnts beakta de kostnader och intäkter som kan relateras till den bedrivna nätverksamheten. Genom att SwePol Link AB åläggs att särredovisa sin verksamhet rörande överföring av el besparas Nätmyndigheten den tid det skulle ta för myndigheten att utreda vilka intäkter och kostnader som hör till denna verksamhet och vilka som inte gör det.²⁵

Vad SwePol Link AB:s redovisning avseende den bedrivna elöverföringsverksamheten skall innehålla anges huvudsakligen i förordningen (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet. Av denna förordning framgår att SwePol Link AB årsvis skall inlämna en redovisning innehållande bland annat en balans- och resultaträkning samt noter och förvaltningsberättelse. I denna redovisning skall balansräkning och resultaträkning från närmast föregående räkenskapsår ingå, sammanställda så att de är jämförbara med motsvarande redovisning för året.²⁶ Vidare skall en särskild rapport bifogas till SwePol Link AB:s årsredovisning. Denna rapport skall bland annat lämna upplysningar om eventuell korssubventionering kan ha förekommit.²⁷

En kopia av SwePol Link AB:s årsrapport över överföringsverksamheten skall lämnas in till Nätmyndigheten senast sju månader efter räkenskapsårets utgång enligt 3 kap. 5 § 2 och 3 st. ellagen samt 16 § förordningen om redovisning av nätverksamhet. Om så inte sker kan Nätmyndigheten utdöma en förseningsavgift.²⁸

Av nämnda förordning framgår vidare att bolagets revisor skall göra en särskild granskning av redovisningen av överföringsverksamheten. Denna revisor är skyldig att årsvis i ett särskilt intyg avge ett utlåtande i frågan huruvida redovisningen av nätverksamheten skett enligt gällande bestämmelser. Detta intyg skall av SwePol Link AB inlämnas till Nätmyndigheten senast sju månader efter räkenskapsårets utgång.²⁹ Om detta inte görs kan Nätmyndigheten utdöma en förseningsavgift.³⁰

En grundläggande förutsättning för att Nätmyndigheten skall ha möjlighet att bedriva effektiv tillsyn över SwePol Link AB är att Nätmyndigheten har möjlighet att inhämta information angående företagets nätverksamhet. I 12 kap. 2 § ellagen anges att Nätmyndigheten har rättslig behörighet att samla in de upplysningar som är nödvändiga för att tillsynsarbetet skall bedrivas effektivt. Skulle SwePol Link AB vägra att utlämna

---

²⁵ Prop. 1993/94:162, s. 105

²⁶ 2 § förordningen (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet

²⁷ SOU 2000:90, s. 44

²⁸ Avsnitt 3.6

²⁹ Se 3 kap. 5 § 2 st. ellagen samt 16 § förordning om redovisning av nätverksamhet

³⁰ Se 12 kap. 7 § ellagen

viss information så kan Nätmyndigheten vid hot om vite kräva att SwePol Link AB lämnar ut den information som efterfrågas.

3.11 Sammanfattning

Huvudregeln i svensk rätt är att den som driver SwePol Link, det vill säga SwePol Link AB, är skyldig att på objektiva och icke-diskriminerande villkor överföra el för tredje parts räkning.

Från huvudregeln finns ett undantag, om nödvändig kapacitet saknas för att genomföra en begärd överföring. För att denna undantagsregel inte skall missbrukas så föreskrivs det i svensk rätt att SwePol Link skall kontrolleras av Svenska Kraftnät. Svenska Kraftnät kontrollerar också i enlighet med detta krav SwePol Link (genom sitt dotterbolag SwePol Link AB).

Själva tillträdesförfarandet regleras på så sätt att SwePol Link AB åläggs att offentliggöra villkor på vilka alla skall kunna ges tillträde till denna länk. Systemet bygger alltså inte på att den som driver SwePol Link och den som vill nyttja denna förbindelse själva kommer överens om villkoren för överföring utan på att dessa villkor skall i förväg vara bestämda av den som driver SwePol Link.

Förvaltningsmyndigheten Nätmyndigheten bevakar att SwePol Link fullgör sin skyldighet att offentliggöra överföringsvillkoren. Nätmyndigheten har därvid kompetensen att utfärda föreläggande om offentliggörande och att förena ett sådant föreläggande med hot om vite. Nätmyndigheten är vidare den förvaltningsmyndighet som enligt svensk rätt skall utöva tillsyn över att överföringsvillkoren för användning av SwePol Link är objektiva och icke-diskriminerande. För att underlätta Nätmyndighetens tillsynsuppgift är SwePol Link AB bland annat skyldiga att föra sin redovisning på ett särskilt sätt. En annan skyldighet som ålagts SwePol Link AB, i syfte att underlätta tillsynsarbetet men även för att minimera risken för oskäligen överföringsvillkor, är att inte bedriva elhandel. Trots bestämmelserna som avser att underlätta tillsynsarbetet så saknar Nätmyndigheten dock de grundläggande förutsättningarna för att kunna bedriva tillsyn på ett verkningfullt sätt. Huvudanledningen till detta är att det är oklart vad som avses i svensk rätt med kravet på att överföringsvillkoren skall vara objektiva och icke-diskriminerande samt att Nätmyndigheten saknar resurser att inom de närmaste åren kunna utröna vad som avses med nämnda krav.

Om Nätmyndigheten skulle komma fram till att SwePol Link AB:s överföringsvillkor är diskriminerande och inte objektiva kan myndigheten vid hot om vite förelägga bolaget att införa nya överföringsvillkor. I ett sådant fall skall vitet fastställas till ett belopp som kan antas förmå SwePol Link AB att åtlyda nämnda föreläggande. Om Nätmyndigheten skulle komma att förelägga SwePol Link AB att ändra sina överförings-

villkor har SwePol Link AB i en sådan situation möjlighet att överklaga Nätmyndighetens beslut till allmän förvaltningsdomstol. I det fall denna möjlighet skulle komma att utnyttjas så är det troligt att det skulle ta minst ett par år innan domstolsväsendet skulle avgöra den aktuella frågan.

4 Tillträde till SwePol Link enligt polsk rätt

4.1 Inledning

Vad gäller för tillträde till SwePol Link enligt polsk rätt? Skall tredje part ges möjlighet att nyttja denna förbindelse? I det fall tillträdet till SwePol Link skall vara öppet enligt polsk rätt, hur säkerställs detta i så fall?

4.2 De polska rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser

Polska rättsliga bestämmelser om tillträde till elförbindelser finns i energilagen, Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r., Prawo energetyczne, (Dz. U. nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami), samt i de förordningar som har utfärdats med stöd av energilagen:

- tidtabellsförordningen, Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 sierpnia 1998 r. w sprawie harmonogramu uzyskania przez poszczególne grupy odbiorców prawa do korzystania z usług przesyłowych (Dz. U. nr 107, poz. 671)
- anslutningsförordningen, Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energia elektryczna, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. nr 85, poz. 957)
- tarifförordningen, Rozporządzenie ministra gospodarki z 3 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energia elektryczna, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz.U. nr 153, poz. 1002).

Den polska energilagen trädde i kraft 1998. Denna lag innehåller alla de grundläggande bestämmelserna för den polska energisektorn. Syftet med lagen är att:

- skapa förutsättningar för en balanserad utveckling av landet
- säkra energiförsörjningen
- sparande av energi och bränsle främjas
- energi och bränsle utnyttjas rationellt
- konkurrensen utvecklas
- negativa följder av verksamhet som bedrivs i form av naturliga monopol motverkas
- hänsyn tas till behovet av miljöskydd
- förpliktelser enligt mellanstatliga överenskommelser fullgörs

- mottagarnas intressen främjas
- utgifterna minimeras.³¹

Tanken är att bestämmelserna, däribland bestämmelserna om tillträde, i energilagen skall tolkas i ljuset av syftet med energilagen.

4.3 Är energilagen tillämplig på SwePol Link?

Två krav måste vara uppfyllda för att SwePol Link skall omfattas av energilagens bestämmelser om tillträde till elnät. Det ena är att SwePol Link skall vara en elförbindelse och det andra är att SwePollänken skall drivas av ett *energiföretag* (pl. *przedsiębiorstwo energetyczne*).³² Det första kravet kan sägas med en gång vara uppfyllt då SwePol Link uppenbarligen är en förbindelse för överföring av el. Det andra kravet, att SwePolkabeln måste drivas av ett *energiföretag*, kräver en närmare förklaring.

Begreppet *energiföretag* definieras i art. 3 energilagen som ett subjekt som i kommersiellt syfte bedriver handel med energimedel, eller som erbjuder transport av energimedel, eller som producerar energimedel. Denna definition innebär e contrario att företag som bedriver någon av nämnda verksamheter, i syfte att täcka egna behov, inte är att betrakta som *energiföretag*.³³ I art. 33 energilagen ställs vidare ett krav på att ett subjekt som bedriver verksamhet på energiområdet måste ha sin hemvist i Polen eller åtminstone ha sitt huvudkontor beläget i Polen.

För att SwePol Link skall omfattas av bestämmelserna om tillträde till elnät i energilagen måste alltså länken drivas av ett subjekt som transporterar elkraft på kommersiell basis och som är hemmahörande i Polen. Det polska avsnittet av Polenkabeln drivs på kommersiell basis av SwePol Link AB via det polska bolaget SwePol Link Sp z o o (SwePol Link Poland).³⁴ Således kan slutsatsen dras att det polska avsnittet av SwePol Link omfattas av bestämmelserna om tillträde till elnät i energilagen. I praktiken innebär det att hela SwePollänken omfattas av energilagen då det är inte möjligt att använda endast ett avsnitt av en elledning för elöverföring.

---

³¹ Art. 1 § energilagen

³² Art. 4 p. 2 energilagen

³³ Duda, M., Istota i implikacje ustawy prawo energetyczne, URE, 2001-09-04, www.ure.gov.pl/ure/prawo/istota_prawo_energ.html

³⁴ www.swepollink.se

4.4 Hur energilagen reglerar tillträdet till SwePol Link

4.4.1 Öppet tillträde för mottagare

SwePol Link Poland, såsom ett *energiföretag* som bedriver nätverksamhet, är enligt art. 4 p. 2 och art. 65 energilagen med vissa undantag skyldig att på avtalade villkor överföra el åt en *mottagare*. Med begreppet *mottagare* (pl. *odbiorca*) avses därvid den som tar emot elkraft enligt ett avtal med ett *energiföretag*.³⁵ Denna definition innebär att en *mottagare* i energilagens mening är den som använder elkraft och den som bedriver elhandel. Elanvändare är *mottagare* eftersom de tar emot el enligt avtal med ett *energiföretag*.³⁶ Den som bedriver elhandelsverksamhet omfattas av mottagarbegreppet i energilagen eftersom även han/hon tar emot el enligt avtal med minst ett *energiföretag*.³⁷

Att elanvändare och elhandelsbolag har rätt enligt huvudregeln att kräva tillträde till SwePol Link innebär indirekt att även de som matar in elkraft, det vill säga elproducenter, har rätt att nyttja Polenförbindelsen.³⁸

Någon skillnad mellan polska och utländska *mottagare* görs inte i energilagen. Det innebär att svenska elanvändare och elhandelsbolag har samma rättigheter såsom *mottagare* som polska elanvändare och elhandelsbolag. I art. 33 energilagen anges visserligen att det är endast subjekt som är hemmahörande i Polen som har rätt att bedriva elhandel men denna regel inverkar inte på det förhållandet att ett utländskt elhandelsbolag är att beteckna som en *mottagare*. Om ett utländskt elhandelsbolag träffar avtal om att ta emot en viss mängd el så är detta bolag därigenom en *mottagare*. Bestämmelsen i energilagen om att det är endast polska subjekt som är berättigade att bedriva elhandel innebär att ett subjekt som köper en viss mängd elkraft i Polen för att sedan sälja el i Polen måste vara hemmahörande i Polen. Bestämmelsen i energilagen om att det är endast polska subjekt som är berättigade att bedriva elhandel i Polen innebär inte att ett utländskt subjekt inte får köpa elkraft i Polen för att sedan sälja denna elkraft utomlands. Om det enligt polsk rätt skulle vara förbjudet för utländska subjekt att köpa polsk elkraft så skulle det innebära i princip att det inte skulle vara möjligt att exportera polsk elkraft. Något förbud mot export av elkraft som produceras i Polen finns inte och det torde inte finnas några skäl för ett sådant förbud.

---

³⁵ Art. 6 energilagen

³⁶ En elanvändare kan visserligen ta emot el utan något avtal med ett *energiföretag* med då är det fråga om stöld av el.

³⁷ Szczygiel, L., Model rynku energii elektrycznej, Biblioteka regulatora, 2001, www.ure.gov.pl/biblioteka/b4_2.html

³⁸ Duda, M., Istota i implikacje ustawy prawo energetyczne, URE, 2001-09-04, www.ure.gov.pl/ure/prawo/istota_prawo_energ.html

4.4.2 Undantag

Från huvudregeln att SwePol Link Poland är skyldig att överföra el för en *mottagares* räkning finns ett flertal undantag. Ett undantag är om den elkraft som en *mottagare* begär att få överförd produceras utanför Polens gränser.³⁹ En *mottagare* som begär att få överföra elkraft som inte produceras i Polen kan alltså nekas tillträde till Polenlänken av SwePol Link Poland. Syftet med att ge *mottagare* i polsk rätt endast rätt att överföra el som produceras i Polen via SwePol Link är att skydda den polska elsektorn från utländsk konkurrens.⁴⁰

Ett annat undantag från huvudregeln att SwePol Link Poland är skyldig att överföra el åt en *mottagare* är om en *mottagare* begär elöverföring om mindre än 10 GWh under ett kalenderår. Detta framgår av 4 och 5 §§ tidtabellförordningen.

Det kan noteras härvid att tidtabellförordningen inte är förenlig med energilagen. I art. 65 energilagen anges att en *mottagare* i princip skall ges tillträde till en elförbindelse om han/hon köper en viss mängd elkraft under ett år. I 5 § tidtabellförordningen föreskrivs att en *mottagare* i princip skall ges tillträde till en elförbindelse om han/hon ämnar att överföra en viss mängd elkraft under ett kalenderår via den elförbindelse till vilken tillträde begärs. I rättspraxis har tidtabellförordningen emellertid givits företräde framför energilagen.⁴¹ Denna konfliktlösning motiverades med att det bakomliggande syftet med tidtabellförordningen är att ge nätföretagen tid att skapa ett fungerande system där tillträdet till elnäten är fritt och det innebär att denna förordning skall tolkas på så sätt att nätföretagen ges så mycket tid som möjligt för att skapa ett fungerande system för fritt tillträde till elnäten.⁴²

Som rättsläget ser ut idag är SwePol Link Poland alltså inte skyldig att överföra elkraft åt en *mottagare*, om denne begär att få överföra mindre än 10 GWh under ett kalenderår.⁴³

År 2004 skall dock en *mottagare* under ett år kunna överföra inte mindre än 1 GWh via SwePollänken enligt 4 § tidtabellförordningen. Året därpå skall dock en *mottagare* ges möjlighet att överföra den mängd el som denne begär att få överföra.

---

³⁹ Art. 4 p. 2 energilagen

⁴⁰ Janas, T., *Zasada dostępu stron trzecich w prawie energetycznym wspólnotowym i w prawie polskim*, Uniwersytet Łódzki, Łódź, 2001, s. 60

⁴¹ Postanowienie Sądu Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy z dnia 7 listopada 2001 r. sygn. XVII Ame. 3/01

⁴² Kedzia, J., *Dla kogo usługi przesyłowe?* Biuletyn URE, nr 2, 2000, www.ure.gov.pl/prawo/uslugi_22002.html

⁴³ Via Polenkabeln är det fysiskt möjligt att överföra ca 5 000 GWh per år. Se mer om Polenkabelns specifikationer på www.swepollink.se.

Förutom att SwePol Link Poland kan neka tillträde till Polenlänken åt en *mottagare* som begär att få överföra icke-polsk elkraft och åt en *mottagare* som begär att få överföra mindre än 10 GWh under ett kalenderår så kan SwePol Link Poland även neka tillträde till sin förbindelse om de ekonomiska och tekniska förutsättningarna är sådana att det inte är möjligt att genomföra en begärd elöverföring. Dessutom kan SwePol Link Poland vägra att överföra el för en *mottagares* räkning om risken då skulle vara att gällande standardregler avseende elförsörjning samt kvalitén på nättjänster åsidosätts eller om priserna eller de som är anslutna till elnätet skulle påverkas på ett negativt sätt.⁴⁴

4.4.3 Överföringsvillkor

SwePol Link Poland är enligt art. 45 p. 1 energilagen berättigat att ta ut en avgift för elöverföring åt en *mottagare*. Enligt samma lagrum skall överföringsavgiften vara utformad så att den först och främst täcker de kostnader som SwePol Link Poland på sakliga grunder har i samband med elöverföring åt en *mottagare*. SwePol Link Poland får alltså enligt energilagen inte ta ut en överföringsavgift som inte har beräknats på ett sakligt sätt. Att kostnaderna skall vara sakligt grundade innebär i huvudsak av vad som anges i 3 kap. tarifförordningen att de skall bestå av:

- kostnaderna för anläggandet av SwePol Link,
- kostnaderna för driften av SwePol Link,
- kostnaderna för energiförluster.

SwePol Link Poland:s överföringsavgift kan även täcka kostnader för modernisering av Polenlänken enligt art. 45 p. 1 energilagen.⁴⁵ Skulle SwePol Link Poland vilja höja sin överföringsavgift så är bolaget skyldigt att ha en saklig grund för detta enligt samma lagrum.⁴⁶ SwePol Link Poland måste vidare utforma sin överföringsavgift så att den fasta överföringsavgiften inte utgör mer än 40 % av den sammanlagda överföringsavgiften av vad som anges i art. 45 p. 5 energilagen.⁴⁷

Närmare bestämmelser om hur SwePol Link Poland skall utforma sina överföringsavgifter finns i tarifförordningen. Att gå igenom dessa regler skulle föra allt för långt i denna uppsats. Det som kan sägas sammanfattningsvis angående tarifförordningen är att den i sak inte anger närmare riktlinjer för hur SwePol Link Poland skall utforma sina överföringsavgifter.

---

⁴⁴ Art. 4 p. 2 energilagen

⁴⁵ Art. 45 p. 1 energilagen

⁴⁶ Art. 45 p. 2 energilagen

⁴⁷ Art. 45 p. 5 energilagen

SwePol Link Poland och den som vill nyttja bolagets förbindelse bestämmer överföringsvillkoren med undantag från överföringsavgifterna.

4.5 Tillsyn

Ordföranden för Energiregleringsmyndigheten (pl. *Prezes Urzedu Regulacji Energetyki*) är den förvaltningsmyndighet som skall utöva tillsyn över att SwePol Poland fullgör sin skyldighet att överföra elkraft för en *mottagares* räkning i enlighet med energilagen.⁴⁸

Ordföranden för Energiregleringsmyndigheten (OERM) skall utöva tillsyn över att SwePol Poland följer vad som föreskrivs i energilagen huvudsakligen genom att godkänna bolagets överföringsavgifter.⁴⁹ Det innebär att SwePol Link Poland måste innan man börjar använda sig av vissa överföringsavgifter låta OERM kontrollera att dessa avgifter har utformats i enlighet med energilagens krav. Om SwePol Link Poland skulle begära överföringsavgifter som inte godkänts av OERM riskerar bolaget då att bli bötfälld för detta.⁵⁰

Efter att OERM har godkänt SwePol Link Poland:s överföringsavgifter har OERM en skyldighet enligt art. 23 p. 2 att kontrollera att bolaget verkligen begär dessa avgifter. Om så inte skulle vara fallet så kan OERM bötfälla SwePol Poland för detta.

OERM är även i övrigt skyldig att övervaka att SwePol Link Poland fullgör vad som åläggs bolaget i energilagen. För det fall tvist skulle uppstå mellan SwePol Link Poland och en mottagare angående andra överföringsvillkor än dem som avser avgifterna för elöverföring har OERM i energilagen tilldelats uppgiften att lösa sådana tvister.⁵¹

Om det skulle vara så att SwePol Link Poland inte fullgör sina förpliktelser enligt energilagen och OERM inte skulle göra något åt detta kan den som så vill vända sig till den polska högsta förvaltningsdomstolen för att klaga på OERM:s passivitet. Högsta förvaltningsdomstolen kan då ålägga OERM att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att OERM skall fullgöra sin tillsynsplikt.⁵²

---

⁴⁸ Art. 23 p. 1 energilagen

⁴⁹ Art. 23 p. 2 energilagen

⁵⁰ Art. 56 p. 1 energilagen

⁵¹ Art. 48 energilagen

⁵² Postanowienie Naczelnego Sadu Administracyjnego z dnia 6 grudnia 2001 r. sygn. akt II SAB 174/00, se även kommentar till denna dom: Kedzia, J., Naczelnny Sad Administracyjny - wlasciwy do rozpoznawania skarg na bezczynnosc Prezesa URE, Biuletyn URE nr 4, 2001, www.cire.pl/cire/publikacje/ure/NSA_Kedzia.pdf

Ett beslut som OERM har fattat kan överklagas hos hovrätten i Warszawa (pl. *Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy*) som fungerar som specialdomstol för konkurrensmål för hela Polen.⁵³

Det kan noteras i sammanhanget att SwePol Link togs i drift vid ett senare tillfälle än vad som ursprungligen planerats och att en av huvudanledningarna till detta var att OERM:s godkännande av avgifterna för elöverföring hade dragit ut på tiden.⁵⁴

4.5.1 Informationsplikt

För att underlätta OERM:s tillsynsuppgift är SwePol Link Poland enligt art. 28 energilagen skyldigt att vid förfrågan lämna ut information angående bedriven nätverksamhet. Om SwePol Link Poland skulle vägra att lämna ut upplysningar gällande sin nätverksamhet till OERM kan OERM enligt art. 56 p. 1 energilagen bötfälla bolaget.

4.5.2 Redovisning

En annan skyldighet som SwePol Link Poland har, i syfte att underlätta OERM:s tillsynsarbete, är enligt art 44 att inom ramen för bokföringen av sin verksamhet föra en åtskild redovisning av nätverksamheten så att det blir möjligt för OERM att utreda huruvida bolagets överföringsavgifter är förenliga med energilagens krav. Vad detta krav innebär i praktiken har än så länge inte preciserats.

4.5.3 Bötessystemet

De böter som OERM är behörig att utfärda får inte vara hur höga som helst. Enligt art. 54 p. 3 energilagen får ett bötesbelopp inte överstiga 15 % av vederbörande bolags vinst på bedriven verksamhet. Om en verkställande direktör för ett bolag bötfälls får bötesbeloppet inte överstiga 300 % av vederbörandes månadslön.

4.6 Sammanfattning

Huvudregeln i polsk rätt är att en mottagare under vissa förutsättningar skall ges tillträde till SwePol Link. Med begreppet mottagare avses därvid den

---

⁵³ Art. 30 energilagen

⁵⁴ Nafta & Gaz Biznes, SwePol rozpoczyna eksport energii do Polski, 2000-08-10, www.cire.pl/cire/?dzial=news&id=41

som tar emot el. Definition innebär att elanvändare och elhandelsbolag är att beteckna som mottagare. Således har elanvändare och elhandelsbolag under vissa förutsättningar rätt att nyttja SwePol Link. Denna regel innebär indirekt att även elproducenter under vissa förutsättningar har rätt att nyttja SwePollänken.

Fem förutsättningar skall vara uppfyllda för att tredje part skall ges tillträde till SwePol Link. En är att den el som en tredje part vill överföra produceras i Polen. En annan är att tredje part skall överföra minst 10 GWh under ett kalenderår. År 2004 är det dock tillräckligt om tredje part ämnar överföra 1 GWh. År 2005 tas kravet på överföring av en viss mängd el bort. Ett annat krav som måste vara uppfyllt är vidare att det tekniskt och ekonomiskt sätt är möjligt att överföra den mängd el som tredje part vill överföra. Överföringen av el får inte heller påverka elmarknaden på ett negativt sätt och överföringsavgiften skall vara sakligt beräknad.

Vad beträffar överföringsavgifter så skall dessa avgifter vara utformade så att de täcker de kostnader som den som driver SwePol Link på sakliga grunder har i samband med elöverföring. Hur sådana kostnader skall beräknas anges dock inte. Att överföringsavgifterna är utformade i enlighet med polsk rätt bevakas av ordföranden för Energiregleringsmyndigheten (OERM). Denna bevakning sker på så sätt att OERM i förväg måste godkänna överföringsavgifterna. För att OERM skall ha ett underlag för sitt godkännande av överföringsavgifterna så skall den som driver SwePol Link föra sin redovisning över överföringsverksamheten åtskild samt vid förfrågan lämna ut uppgifter om bedriven överföringsverksamhet.

Om OERM skulle vägra att godkänna överföringsavgifterna kan den som driver SwePol Link vända sig till Hovrätten i Warszawa som fungerar som konkurrensdomstol för hela Polen.

Den som vill nyttja SwePol Link och den som driver förbindelsen bestämmer överföringsvillkoren med undantag från överföringsavgifterna. Om parterna inte skulle komma överens skall nämnda parter vända sig till OERM för en lösning. Det beslut som OERM därvid kommer fram till kan överklagas till hovrätten i Warszawa som fungerar som konkurrensdomstol för hela Polen.

De sanktionsmedel som OERM förfogar över är böter. De böter som OERM kan utfärda får maximalt utgöra 15 % av vinsten som den som driver SwePollänken gör. OERM har möjlighet att inte bara utfärda böter för ett bolag utan även för ett bolags VD. I sådana fall får bötesbeloppet inte överstiga 300 % av VD:ns månadslön.

5 Tillträde till SwePol Link enligt gemenskapsrätten

5.1 Inledning

Vad gäller för tillträde till SwePol Link enligt EG-rätten? Skall tredje part ges möjlighet att nyttja denna förbindelse? Om tillträdet till SwePol Link skall vara öppet enligt gemenskapsrätten, hur säkerställs detta i så fall? Syftet med detta kapitel är att besvara dessa frågor.

5.2 De EG-rättsliga bestämmelserna om tillträde till befintliga elförbindelser

Tillträde till elinfrastrukturen regleras i gemenskapsrätten dels genom konkurrensreglerna i EG-fördraget,⁵⁵ dels genom Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre markanden för el (elmarknadsdirektivet).

5.3 Konkurrensreglerna

5.3.1 Kan konkurrensreglerna appliceras på SwePol Link?

Konkurrensreglerna i EG-fördraget kan enligt huvudregeln bli tillämpliga endast på förbindelser mellan EU:s medlemstater. Från denna huvudregel finns dock ett antal undantag. Ett undantag är aktuellt när det gäller en förbindelse mellan en EU-stat och Polen. I art. 63 i Europaavtalet mellan EU och dess medlemstater å ena sidan och Republiken Polen å den andra sidan anges att Polen skall betraktas som en EU-stat vid tillämpningen av EG-fördragets konkurrensbestämmelser. Det innebär att SwePol Link skall betraktas som en förbindelse mellan två EU-stater vid tillämpningen av konkurrensreglerna. Således kan konkurrensreglerna tillämpas på SwePol Link. Det innebär i sin tur att konkurrensrättsliga frågor rörande SwePol Link faller dels under EG-domstolens dömande makt, dels under kommissionens beslutsmakt. Att EG-domstolen och kommissionen har möjlighet att tillämpa konkurrensreglerna på SwePol Link är viktigt då EG-domstolen och kommissionen har möjlighet att se till att konkurrensreglerna följs. Det är även viktigt ut den aspekten att EG-domstolen och

---

⁵⁵ Roggenkamp, M. m.fl., Energy Law in Europe - National, EU and International Law and Institutions, Oxford University Press, 2001, s. 259

kommissionen har möjlighet att precisera konkurrensreglerna. EG-domstolen och kommissionen har genom åren visat vid ett flertal tillfällen att man är i stånd att ge konkurrensreglerna ett preciserat innehåll och då även i fall där starka parter varit inblandade.

5.3.2 Påverkar konkurrensreglerna tillträde till SwePol Link?

EG-fördragets konkurrensregler har vid ett flertal tillfällen använts av EG-domstolen och av kommissionen för att under vissa särskilda omständigheter ålägga ett visst företag eller en viss företagskoncern en skyldighet att upplåta sina faciliteter åt tredje part.⁵⁶ Hittills har varken EG-domstolen eller kommissionen använt sig av EG-fördragets konkurrensregler för att ge tredje part tillträde till en viss elförbindelse, men det anses generellt sätt vara fullt möjligt att använda nämnda konkurrensregler för att ge tredje part tillträde till elinfrastrukturen.⁵⁷ Det är alltså tänkbart att tredje part kan ges tillträde till SwePol Link med stöd av EG-fördragets konkurrensregler.

För att tredje part skall kunna ges tillträde till SwePol Link med stöd av konkurrensreglerna i EG-fördraget måste de krav, som generellt sätt ställdes i de fall och i de ärenden där EG-domstolen och kommissionen använde sig av konkurrensreglerna för att ge tredje part tillträde till en viss facilitet, vara uppfyllda. Dessa krav är följaktligen följande:

- Tredje part måste ha tillträde för att kunna sälja sin elkraft till sina kunder.
- Tredje part uppfyller de objektiva kriterierna för tillträde.
- Tredje part vill överföra en sådan mängd elkraft för vilken det finns ledig överföringskapacitet.
- Tredje part uppfyller de tekniska krav som kan ställas.
- Tredje part är beredd att erlagga en skälig avgift för nyttjande.
- Tredje parts begäran om nyttjande är sakligt grundad.⁵⁸

---

⁵⁶ Förenade målen 6 och 7/73 Istituto Chemioterapico Spa & Commercial Solvents Co. v Kommissionen [1974] ECR s. 223, mål 311/84 Telemarketing [1985] ECR s. 3261, mål C-260/89 ERT v DEP [1991] ECR I2925, mål C-241/91P och C-242/91P RTE och ITP v Kommissionen [1995] ECR I-743, ärende OJ (1988) L 317/47 och OJ (1992) L 96/34.

⁵⁷ Roggenkamp, M. m.fl., Energy Law in Europe - National, EU and International Law and Institutions, Oxford University Press, 2001, s. 259

⁵⁸ Roggenkamp, M m.fl., Energy Law in Europe - National, EU and International Law and Institutions, Oxford University Press, 2001, s. 260

5.4 Elmarknadsdirektivet

5.4.1 Är direktivet tillämpligt på SwePol Link?

Är elmarknadsdirektivet tillämpligt på SwePol Link? Elmarknadsdirektivet är enligt vad som anges i direktivet tillämpligt endast på befintliga elförbindelser inom EU. Att elmarknadsdirektivet skulle omfatta befintliga elförbindelser mellan EU:s medlemstater och tredje land anges inte i direktivet. Det innebär att elmarknadsdirektivet enligt vad som anges i den inte omfattar SwePol Link, då denna förbindelse utgör en länk mellan ett EU-land och ett icke EU-land.

Elmarknadsdirektivet är dock trots det ovannämnda till viss del tillämpligt på SwePol Link. Enligt art. 78 i Europaavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemstater, å ena sidan, och Republiken Polen, å andra sidan skall EU och dess medlemstater samt Polen i det mån det är möjligt verka för en integrering av den europeiska och polska energimarknaden.⁵⁹ Denna bestämmelse innebär att Sverige och Polen samt EU skall vidta de åtgärder som är möjliga att genomföra så att den polska energimarknaden blir en del av den inre energimarkanden. Detta innebär i sin tur att elmarknadsdirektivets bestämmelser, i den mån det är möjligt, skall omfatta SwePol Link. Vad som avses härvid med orden *i den mån det är möjligt* anges inte någon rättskälla. Det är därför inte möjligt att mera preciserat ange i vilken utsträckning SwePol Link omfattas av elmarknadsdirektivet. Vid Polens inträde i EU kommer SwePol Link dock att fullständigt omfattas av elmarknadsdirektivet. Polens inträde beräknas ske tidigast 2004 och senast 2006. Inom en snar framtid skall elmarknadsdirektivets bestämmelser alltså vara tillämpliga på SwePollänken.

Det kan noteras att Polen har deklarerat att landets regelverk kommer vara förenligt med gemenskapsrätten till den 31 december 2002.⁶⁰

5.4.2 Tillträde till SwePol Link enligt direktivet

För att tillträdesförfarandet till SwePol Link skall vara förenligt med elmarknadsdirektivet måste såväl Sverige som Polen organisera tillträdesförfarandet på ett sådant sätt att den elanvändare som köper 20 GWh per år ges möjlighet att använda SwePol Link på objektiva, klara

---

⁵⁹ Brodecki, Z. och Groniecka, E., Uklad Europejski z komentarzem, Wydawnictwo Prawnicze Lnexis Lnexis, Warszawa, 2002, s. 46

⁶⁰ Zerka, M., Polska energetyka w procesie integracji z Unia Europejska – Szanse i obawy, Nafta & Gaz Biznes, kwiecień 2002

tydliga och icke-diskriminerande villkor.⁶¹ År 2003 skall tillträdesförfarandet organiseras så att den elanvändare som köper 9 GWh per år ges möjlighet att använda SwePol Link för att tillträdesförfarandet till SwePol Link skall vara förenligt med vad som anges i elmarknadsdirektivet.

Ett annat krav som elmarknadsdirektivet ställer är vidare att Sverige och Polen organiserar tillträdesförfarandet till SwePol Link enligt en förhandlingsmodell eller en regleringsmodell. Förhandlingsmodellen bygger på att den som driver en elförbindelse och den som vill nyttja nämnda förbindelse kommer överens med varandra om nyttjande.⁶² I det fall en frivillig överenskommelse inte skulle kunna träffas så skall det finnas en tvistemålsmekanism för sådana situationer.⁶³

Regleringsmodellen innebär att taxor för elförbindelseägarnas överföring skall vara publicerade och icke-förhandlingsbara.⁶⁴ I ett system som bygger på regleringsmodellen kan tillträde nekas endast vid uppenbar brist på ledig kapacitet.⁶⁵

Enligt elmarknadsdirektivet är det möjligt att kombinera regleringsmodellen med förhandlingsmodellen.

5.5 Sammanfattning

Gemenskapsrätten påverkar tillträdet till SwePol Link på två sätt – dels genom att föreskriva hur Sverige och Polen skall organisera tillträdet, dels genom att under vissa förutsättningar göra det möjligt för tredje part att kunna kräva tillträde.

Enligt gemenskapsrätten är Sverige och Polen skyldiga, i den mån det är möjligt, att organisera tillträdesförfarandet till SwePol Link på ett sådant sätt så att den elanvändare som köper 20 GWh per år ges möjlighet att använda denna länk på objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerade villkor. År 2003 skall det dock vara tillräckligt med 9 GWh. Hur länderna skall organisera själva förfarandet får de i princip själva avgöra – dock med ett undantag. Ett krav som ställs är nämligen att tillträdesförfarandet organiseras enligt en förhandlingsmodell eller en regleringsmodell. Förhandlingsmodellen innebär att den som vill nyttja SwePol Link och den som driver denna länk kommer överens om nyttjande med varandra. Om sådan överenskommelse inte skulle kunna nås så skall det finnas en

---

⁶¹ Art. 16-19 elmarknadsdirektivet. Se kommentar Bergman, L., Mot en europeisk elmarknad?, SNS Förlag, Stockholm, 2000, s. 24

⁶² Art. 17 elmarknadsdirektivet

⁶³ Art. 17 elmarknadsdirektivet

⁶⁴ Art. 20 p. 3 elmarknadsdirektivet

⁶⁵ Art. 17 p. 5 elmarknadsdirektivet

tvistemålsmekanism för parterna. Regleringsmodellen innebär å sin sida att överföringsvillkor skall vara publicerade och icke-förhandlingsbara. Vid ett sådant system får tillträde nekast endast vid uppenbar brist på ledig överföringskapacitet. Det är möjligt att kombinera förhandlingsmodellen med regleringsmodellen.

Polen har deklarerat att det kommer vara möjligt för landet att uppfylla elmarknadsdirektivets krav fram till slutet på nuvarande år (2002) och att man också kommer uppfylla detta krav inom den tiden. Att det är möjligt för Polen torde innebära att det även är möjligt för Sverige. Elmarknadsdirektivets krav torde således vara genomförda inom detta år. Om detta inte skulle vara fallet så måste direktivet vara implementerat när Polen blir EU-medlem, vilket antas ske år 2004 eller något år därefter.

Som ovan nämnts kan en tredje part om vissa förutsättningar är uppfyllda med stöd i gemenskapsrätten kräva tillträde till SwePol Link av den som driver denna länk. De förutsättningar som måste vara uppfyllda är i princip följande:

- Tredje part måste ha tillträde för att kunna sälja sin elkraft till sina kunder.
- Tredje part uppfyller de objektiva kriterierna för tillträde.
- Tredje part vill överföra en sådan mängd elkraft för vilken det finns ledig överföringskapacitet.
- Tredje part uppfyller de tekniska krav som kan ställas.
- Tredje part är beredd att erlägga en skälig avgift för nyttjande.
- Tredje parts begäran om nyttjande är sakligt grundad.

6 Är tillträdet till SwePol Link öppet i praktiken?

6.1 Inledning

I detta kapitel ges en grov skälighetsbedömning av SwePol Link AB:s överföringsvillkor. Syftet med denna bedömning är att avgöra om SwePol Link AB:s överföringsvillkor är utformade på ett sådant sätt att tredje part i praktiken är förhindrad att delta i elhandeln mellan Sverige och Polen.

Skälighetsbedömningen av de villkor på vilka SwePol Link AB erbjuder transport av el för tredje parts räkning skall här göras med hjälp av en jämförelse av SwePol Link AB:s överföringsvillkor med Baltic Cable AB:s.

Baltic Cable AB är ett svenskt aktiebolag som äger och driver en likströmslänk (Baltic Cable), vilken förbinder det svenska och det tyska elnätet. Baltic Cable är 250 km lång och dess effektkapacitet är 600 MW. Baltic Cable är ansluten till ett 400 kV ställverk på den svenska sidan och ett motsvarande ställverk på den tyska sidan. Baltic Cable har kostat 2 miljarder kr att anlägga. Baltic Cable togs i drift i december 1994. Bolaget Baltic Cable AB ägs av Sydkraft, E.ON Scandinavia och Statkraft Energy.⁶⁶

Precis som SwePol Link AB:s verksamhet går Baltic Cable AB:s verksamhet ut på att överföra elkraft mellan Sverige och kontinenten. Till sitt förfogande har Baltic Cable AB en likströmslänk vars egenskaper är näst intill identiska med SwePol Link. Både Baltic Cable och SwePol Link är likströmslänkar som är lika långa, har samma effektkapacitet och är anslutna till 400 kV ställverk. Vidare har Baltic Cable och SwePol-länken anlagts under samma tidsperiod och båda länkarna har kostat ungefär lika mycket att anlägga. En annan likhet är att både Baltic Cable och SwePol Link har anlagts huvudsakligen i syfte att göra det möjligt att exportera svensk elkraft till länderna på kontinenten. Sammantaget kan slutsatsen dras att SwePol Link AB och Baltic Cable AB verkar under förhållanden som i hög grad påminner om varandra. Det innebär att båda företagen i princip borde erbjuda nättjänster på lika villkor. Om Baltic Cable AB och SwePol Link AB skulle använda sig av överföringsvillkor som på ett påtagligt sätt skiljer sig ifrån varandra så torde det vara en fingervisning om att något av företagen använder sig av överföringsvillkor som inte är att betrakta som skäligen.⁶⁷

---

⁶⁶ www.balticcable.com

⁶⁷ Prop. 1993/94:162, s. 110 och Edin, K. A. och Svahn, H., *Reglering av tariffer och elnät – Sporre eller hinder för rationaliseringar*, Politik & Samhälle, Stockholm, 1998, s. 77-87

6.2 SwePol Link AB:s överföringsvillkor⁶⁸

SwePol Link AB erbjuder sig att upplåta SwePolkabelns överföringskapacitet om maximalt 50 MW per kalenderår åt tredje part mot erläggande av en överföringsavgift. Den som ville nyttja detta erbjudande för nuvarande kalenderår – 2002 – var i så fall skyldig att meddela detta till SwePol Link AB senast den 21 september 2001.

SwePol Link AB:s överföringsavgift består av två avgifter: en effektavgift och en energiavgift. Effektavgiften är 27 miljoner kr och energiavgiften är 46,74 kr per MWh om kraft skall överföras till Polen och 58,33 kr per MWh om kraft skall överföras till Sverige. Energiavgiften täcker enligt SwePol Link AB dess kostnader på både den svenska och polska sidan. Effektavgiften täcker enligt SwePol Link AB kostnaden för överföringsförluster.

6.3 Baltic Cable AB:s överföringsvillkor⁶⁹

Baltic Cable AB erbjuder tredje part möjlighet att nyttja Baltic Cable per dag och per timme. Med det avses att tredje part har möjlighet att antingen använda en fast del av Baltic Cable:s överföringskapacitet under ett dygn (00:00-24:00) eller att använda Baltic Cable:s överföringskapacitet per timme. För att använda Baltic Cable per dygn måste en fast transmissionsavgift på 110,29 EUR/MW erläggas, och för användning per timme erläggs en fast transmissionsavgift på 11,03 EUR/MW. Till transmissionsavgiften tillkommer en tilläggsavgift. Tilläggsavgiften är olika stor beroende på om överföring av el görs under hög- respektive låglast under en arbetsdag eller under hög- respektive låglast under en icke-arbetsdag samt av huruvida elöverföringen görs i sydlig eller nordlig riktning.

Tid/Överföringsriktning	Syd (Sve till Tysk)	Nord (tysk till Sve)
Höglast, arbetsdag	4,18 EURO/ MWh	0,53 EURO/ MWh
Höglast, icke-arbetsdag	3,87 EURO/ MWh	0,84 EURO/ MWh
Låglast, arbetsdag	3,97 EURO/ MWh	0,74 EURO/ MWh
Låglast, icke-arbetsdag	3,52 EURO/ MWh	1,18 EURO/ MWh

Tilläggsavgiften är enligt Baltic Cable AB kostnadsrelaterad och täcker bland annat energiförluster på Baltic Cable.

⁶⁸ www.swepollink.se och Svenska Kraftnät, Open Access to SwePol Link – Svenska Kraftnäts position, 2001-09-03

⁶⁹ www.balticcable.com

6.4 Jämförelse

En jämförelse av de båda bolagens överföringsvillkor visar att Baltic Cable AB:s överföringsvillkor är avsevärt förmånligare eftersom:

1. Baltic Cable AB erbjuder all ledig överföringskapacitet på Baltic Cable. Det innebär att om det vid en viss tidsperiod finns ledig överföringskapacitet på Baltic Cable så kan tredje part nyttja denna kapacitet. SwePol Link AB erbjuder endast överföringskapacitet om maximalt 50 MW. Det innebär att även om det under en viss tidsperiod skulle finnas mer ledig överföringskapacitet på SwePol Link än 50 MW så har tredje part ändå ingen möjlighet att nyttja mer än 50 MW av SwePollänkens överföringskapacitet. Det kan noteras i sammanhanget att 50 MW utgör endast 8 % av Polenförbindelsens överföringskapacitet.
2. Baltic Cable AB erbjuder överföringskapacitet dels per dygn, dels per timme. Det innebär att tredje part kan delta i handeln mellan Sverige och Tyskland på ett flexibelt sätt genom att alltid ha möjlighet att överföra el mellan dessa två länder. SwePol Link AB erbjuder endast överföringskapacitet per kalenderår. Det innebär att tredje part mitt under ett kalenderår inte har möjlighet att ingå ett avtal med SwePol Link AB om elöverföring mellan Sverige och Polen under samma kalenderår. Det innebär i sin tur att tredje part inte kan utnyttja SwePol Link då den kommersiellt sätt är behövlig.
3. Baltic Cable AB har till skillnad mot SwePol Link utformat sina överföringsavgifter med beaktande av att efterfrågan på överföringstjänster varierar beroende på tidsmässiga faktorer samt på i vilken riktning elöverföring sker.
4. Baltic Cable AB:s överföringsavgifter är grovt räknat 20 % lägre än SwePol Link AB:s.

Det kan alltså konstateras att SwePol Link AB:s överföringsvillkor är betydligt mindre fördelaktiga vid en sådan här jämförelse.

6.5 Finns det sakliga skäl bakom skillnaderna?

6.5.1 Effektbegränsningen

Att det endast är möjligt för tredje part att abonnera SwePollänkens överföringskapacitet om maximalt 50 MW beror på att SwePol Link AB har förpliktigt sig i ett avtal gentemot Vattenfall AB att andra än Vattenfall AB endast skall ha möjlighet att teckna abonnemang om maximalt 50 MW på

SweLinkförbindelsen. Denna förpliktelse motiveras med att för att SwePol Link AB skall kunna göra de elöverföringar som förutsätts i överföringsavtalet mellan SwePol Link AB och Vattenfall AB så är det inte möjligt att erbjuda mer överföringskapacitet än om 50 MW per kalenderår. Om det verkligen förhåller sig på det viset att SwePol Link AB inte skulle kunna fullgöra sina skyldigheter gentemot Vattenfall enligt detta avtal om SwePol Link AB skulle erbjuda tredje part mer överföringskapacitet än 50 MW så torde det ändå vara befogat att ställa frågan huruvida ett sådant förhållande torde vara godtagbart med hänsyn till att det drastiskt försämrar tredje parts möjlighet att få tillträde till SwePol Link.⁷⁰ Med avseende på att det är Svenska staten och EU som egentligen står bakom anläggandet av SwePol Link så torde dessa parter i första hand se till att elhandeln mellan Sverige och Polen är konkurrensutsatt genom att tillförsäkra tredje part tillträde till SwePollänken, och inte att ge en aktör i princip monopol på denna handel. Detta gäller särskilt då Sverige och EU genom åren på ett klart och tydligt sätt har uttalat att man vill verka för en fri elhandel mellan de europeiska staterna.

6.5.2 Överföring per kalenderår

Även anledningen till att tredje part inte har möjlighet att använda SwePol Link per dygn eller per timme, utan endast per kalenderår, har sin grund i det ovannämnda avtalet. Svenska Kraftnät anger i rapporten *Open access to SwePol Link - Svenska Kraftnäts position* att man, såsom majoritetsägare i SwePol Link AB, är beredd att omförhandla överföringsavtalet mellan SwePol Link AB och Vattenfall AB för att göra det möjligt för tredje part att nyttja Polenlänken på dygns- och timbasis. I samma rapport anger Svenska Kraftnät att det inte finns några sakliga skäl till varför tredje part inte skall ges tillträde på sådan basis och att det är bättre att överföringsvillkoren ändras på frivillig väg än att en sådan ändring sker först efter uppmaning av EU eller någon annan auktoritet. Svenska Kraftnät noterar därvid att Baltic Cable AB kan användas på dygns- och timbasis.

6.5.3 Överföringsavgifterna

För att besvara frågan huruvida det finns sakliga skäl till varför SwePol Link AB:s överföringsavgifter är grovt räknat 20 % högre än Baltic Cable AB:s måste något förenklat två delfrågor besvaras. Den ena är om överföring av el mellan Sverige och Polen är förenat med större kostnader än överföring mellan Sverige och Tyskland och den andra är om sådan överföring är förenad med större ekonomiska risker än elöverföring mellan Sverige och Tyskland. Om elöverföring mellan Sverige och Polen kräver större resurser än elöverföring mellan Sverige och Tyskland är det förståeligt att SwePol

---

⁷⁰ Svenska Kraftnät, *Open access to SwePol Link - Svenska Kraftnäts position*, 2001-09-30

Link AB:s överföringsavgifter är högre än Baltic Cable AB:s. Om överföring av el mellan Sverige och Polen innebär större ekonomiska risker än mellan Sverige och Tyskland kan det motivera SwePol Link AB:s högre överföringsavgifter.

Att bedöma de kostnader och ekonomiska risker som är förenade med bedriven nätverksamhet är som nämnts tidigare en problematisk bedömning som inte kan göras här. Det enda som kan sägas här är att det utåt sett inte finns något som skulle tala för att kostnaderna och riskerna är större vid elöverföring mellan Sverige och Polen än mellan Sverige och Tyskland. Det gör att det kan vara befogat att närmare undersöka SwePol Link AB:s prissättning på sina tjänster.

Vad beträffar SwePol Link AB:s utformning av överföringsavgifterna kan det konstateras att denna utformning har gjorts utan några egentliga marknadsekonomiska hänsynstaganden. Bolaget tar nämligen ut en lika stor avgift oberoende av hur stor efterfrågan på överföringstjänster är vid en viss given tidpunkt. Det anmärkningsvärda är vidare att SwePol Link AB tar ut en högre avgift för transport av kraft från Sverige till Polen än vid överföring av kraft åt det motsatta hållet. Detta är anmärkningsvärt då efterfrågan på överföring av el från Sverige till Polen, på grund av att elkraften är avsevärt billigare i Sverige än i Polen, är betydligt större än efterfrågan på motsatt överföring. Sammantaget kan det alltså konstateras att SwePol Link AB:s överföringsavgifter inte är utformade med avseende att skapa en konkurrenskraftig elhandel mellan Sverige och Polen, då de hindrar tredje part från att på ett flexibelt sätt kunna utnyttja skillnaderna mellan elpriserna i Sverige och Polen vid en viss given tidpunkt. Att ha möjlighet att handla med el vid en viss given tidpunkt är viktigt då el produceras och konsumeras vid samma tidpunkt. Att det skulle kunna finnas sakliga skäl till varför SwePol Link AB använder sig av ett system där ingen hänsyn tas till grundläggande marknadsekonomiska principer, det vill säga huvudsakligen att utbud och efterfrågan skall styra prissättningen, är inte möjligt. Ett handelssystem där man inte tar hänsyn till att efterfrågan på vissa tjänster är större än på andra är givetvis inte effektivt. Ett sådant system leder ovillkorligen till ett ineffektivt utnyttjande av befintliga resurser.

6.6 Övriga aspekter

Slutligen kan det noteras att SwePol Link AB hittills inte har tecknat något avtal om elöverföring åt tredje part.⁷¹ Detta trots att ca 70 % av SwePollänkens överföringskapacitet, jämnt fördelat över tiden, hittills har varit ledig.⁷²

---

⁷¹ SOU 2002:7

⁷² Svenska Kraftnät, Open access to SwePol Link - Svenska Kraftnäts position, 2001-09-30

Att något tredjepartsavtal hittills inte har ingåtts förefaller vara märkligt med hänsyn till att de allmänna förutsättningarna för att bedriva elhandel mellan Sverige och Polen är goda. Den elkraft som produceras i Sverige är nämligen i regel avsevärt billigare än den som produceras i Polen. Dessutom produceras elkraften i Sverige på ett betydligt miljövänligare sätt än i Polen. Det kan dock göras gällande i sammanhanget att det på grund av byråkratiska och tekniska hinder inte är kommersiellt försvarbart att handla med el mellan Sverige och Polen. Byråkratiska och tekniska hinder torde dock ha beaktas vid planeringen av anläggandet av SwePol Link. Det skulle vara märkligt om Sverige och EU inte skulle ha tagit hänsyn till de omständigheter som kan påverka elhandeln mellan Sverige och Polen på ett negativt sätt vid byggandet av Polenlänken. Sveriges och EU:s beslut att anlägga förbindelsen torde ha föregåtts av en noggrann undersökning av förutsättningarna för handel mellan Sverige och Polen.⁷³ Därför borde man kunna dra slutsatsen att de kommersiella förutsättningarna för att bedriva handel mellan de båda länderna är goda.

Varför har då inget tredjepartsavtal tecknats hittills? Är det för att överföringsvillkoren har utformats på ett sådant sätt så att det inte skall vara möjligt för en tredje part att delta i den vinstgivande elhandeln mellan Sverige och Polen? Med hänsyn till vad som framgått av ovannämnda jämförelse så kan det mycket väl förhålla sig på det viset.

6.7 Sammanfattning

Tillträdet till SwePol Link är starkt begränsat. Orsakerna till detta förhållande är flera. En är att tredje part kan använda maximalt 8 % av SwePollänkens överföringskapacitet under ett kalenderår. En annan är att tredje part kan använda SwePol Link endast per kalenderår. Någon möjlighet att använda SwePol Link på dygns- eller timbasis finns inte. Det innebär att tredje part inte har möjlighet att delta i handeln mellan Sverige och Polen på ett flexibelt sätt. En annan orsak är vidare att överföringsavgifterna är utformade utan hänsyn till att efterfrågan på överföringstjänster är olika stor beroende på tid samt vilken riktning el skall överföras. Tillträdet begränsas också antagligen av att överföringsavgifterna är generellt sätt för dyra.

Ett starkt indicium på att tillträdet till SwePol Link är starkt begränsat är annars att någon tredje part hittills inte har nyttjat denna förbindelse.

---

⁷³ Om så inte skulle ha varit fallet så skulle det innebära att de 2,7 miljarder kronor som har investerats i anläggandet av SwePol Link har gått förlorade.

7 Avslutning

Det resultat som kommit fram i denna uppsats är först och främst att det finns bestämmelser i svensk rätt, polsk rätt och i gemenskapsrätten som syftar till att ge tredje part tillträde till elförbindelsen SwePol Link, under vissa förutsättningar. Enligt svensk rätt skall tredje part ges tillträde till SwePol Link på objektiva och icke-diskriminerande villkor, om det finns ledig överföringskapacitet. Enligt polsk rätt skall tredje part ges tillträde till SwePol Link om:

- Tredje part begär en överföring av polskproducerad elkraft.
- Tredje part begär en överföring om minst 10 GWh under ett kalenderår. År 2004 är det dock tillräckligt om tredje part ämnar att överföra 1 GWh. År 2005 tas kravet på överföring av en viss mängd el bort.
- Tredje part begär en överföring som är tekniskt och ekonomiskt sätt är möjlig att genomföra.
- Tredje part begär en överföring som inte kommer påverka elmarknaden negativt.
- Tredje part begär en överföring för vilken man är beredd att erlægga en sakligt beräknad avgift.

Enligt EG-rätten skall tredje part ges tillträde till SwePol Link om följande villkor är uppfyllda:

- Tredje part måste ha tillträde för att kunna sälja sin elkraft till sina kunder.
- Tredje part måste uppfylla de objektiva kriterierna för tillträde.
- Tredje part måste vilja överföra en sådan mängd elkraft för vilken det finns ledig överföringskapacitet.
- Tredje part måste uppfylla de tekniska krav som kan ställas.
- Tredje part måste vara beredd att erlægga en skälig avgift för nyttjande.
- Tredje parts begäran om nyttjande måste vara sakligt grundad.

Ett ytterligare resultat som kommit fram i denna uppsats är att bestämmelserna som syftar till att ge tredje part tillträde till SwePol Link i svensk rätt och polsk rätt saknar praktiskt betydelse. Anledningen är att det saknas effektiva bestämmelser i svensk och polsk rätt som skulle kunna säkerställa att tredje part verkligen ges tillträde till SwePol Link. I svensk rätt anges att SwePol Link skall kontrolleras av det svenska statliga affärsverket Svenska Kraftnät för att tredje part verkligen skall ges möjlighet att nyttja SwePol Link om det finns ledig överföringskapacitet. I praktiken har tredje part dock små möjligheter att nyttja SwePol Link även om det finns ledig överföringskapacitet. Svenska Kraftnät medger att det är fel och att man avser att verka för en ändring så att tredje part får bättre möjligheter att nyttja SwePol Link. Det besynnerliga är att det enligt svensk rätt är Svenska Kraftnät som är den bästa garanten för att tredje part ges tillträde

till en utlandsförbindelse om det finns ledig överföringskapacitet. Den svenska rättens utgångspunkt förefaller dock vara felaktigt vald. Det visar sig på så sätt att tredje part har bättre möjligheter att nyttja utlandsförbindelsen Baltic Cable än SwePol Link, trots att Baltic Cable inte kontrolleras av Svenska Kraftnät. Som nämnts i kapitel 6 har Svenska Kraftnät angett att man avser att verka för att tredje part skall ges bättre möjligheter att nyttja SwePol Link. Enligt svensk rätt skall Svenska Kraftnät dock inte verka utan garantera. Den svenska rätten verkar alltså bygga på en felaktig förutsättning. För att bestämmelsen om tredjepartstillträde i svensk rätt skall kunna få någon praktiskt betydelse så måste en bestämmelse införas i svensk rätt som pekar ut någon annan än Svenska Kraftnät som garant för att tredje part tillåts nyttja ledig överföringskapacitet.

En annan sak som gör att den svenska bestämmelsen om att tredje part skall ges tillträde till SwePol Link saknar betydelse i praktiken är att denna bestämmelse inte kan förväntas bli prövad av svenska domstolar. Vad som avses rent konkret med att tredje part skall ges tillträde till SwePol Link i svensk rätt har hittills inte besvarats i rättspraxis och allt tyder på att det inte heller kommer att besvaras inom snar framtid. Även här verkar det vara fråga om ett felaktigt antagande i svensk rätt. Enligt svensk rätt skall svenska domstolar kunna ange vad bestämmelsen att tredje part skall ges tillträde till SwePol Link i praktiken innebär men som nämnts i kapitel 3 kommer det med all säkerhet inte att ske på många år.

Vad avser den polska bestämmelsen om tredjepartstillträde till SwePol Link så kan den inte tillämpas i praktiken på grund av att det är så många vagt definierade förutsättningar som måste uppfyllas. De vagt definierade förutsättningarna kommer med all sannolikhet heller inte att preciseras inom de närmaste åren.

Den i början av kapitlet omnämnda EG-rättsliga bestämmelsen om tredjepartstillträde till SwePol Link kan däremot komma att tillämpas i verkligheten. Nämda bestämmelse är visserligen inte preciserad men sannolikheten för att EG-domstolen eller kommissionen kan komma att tillämpa bestämmelsen om tredjepartstillträde och därmed precisera denna bestämmelse är dock stor. EG-domstolen och kommissionen har en stark tradition av att ge oklara bestämmelser ett klart innehåll och det även då det är fråga om att tillämpa en regel som går emot starka intressen.

Att tredje part i verkligheten endast har begränsade möjligheter att nyttja SwePollänkens lediga överföringskapacitet innebär att Sverige och Polen måhända inte fullgör sin skyldighet enligt vad som föreskrivs i gemenskapsrätten. Enligt gemenskapsrätten är Sverige och Polen skyldiga att organisera tillträdesförfarandet till SwePol Link på ett sådant sätt att tredje part skall ges möjlighet att nyttja denna länk på objektiva och icke-diskriminerande villkor, om 20 GWh skall överföras under 2002. Under 2003 skall det vara tillräckligt med 9 GWh. Gemenskapsrättens krav på objektivitet torde ovillkorligen ställa ett krav på att ledig

överföringskapacitet skall kunna nyttjas av tredje part om tredje part överför 20 GWh år 2002. I dagsläget har tredje part som nämnts tidigare en begränsad möjlighet att nyttja SwePollänkens lediga överföringskapacitet. Då det varken i svensk eller polsk rätt finns bestämmelser som säkerställer att tredje part som överför 20 GWh år 2002 ges möjlighet att nyttja ledig överföringskapacitet torde slutsatsen kunna dras att Sverige och Polen inte fullgör sin skyldighet enligt gemenskapsrätten.

Avslutningsvis får sägas att Sverige, Polen och även EU har vidtagit åtgärder för att tredje part under vissa förutsättningar skall ges tillträde till SwePol Link. De åtgärder som Sverige och Polen har vidtagit har dock varit symboliska. EU:s åtgärder har däremot varit sådana att de mycket väl kan få praktiskt betydelse. För att besvara den i inledningen ställda frågan, huruvida det är möjligt för tredje part att nyttja SwePol Link med stöd av svensk rätt, polsk rätt och gemenskapsrätten får sägas att det är endast med stöd av gemenskapsrätten som tredje part med framgång kan söka tillträde till SwePol Link.

Källförteckning

Författningar

EU

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre markanden för el

Europaavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemstater, å ena sidan, och Republiken Polen, å andra sidan

Polen

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r., Prawo energetyczne, (Dz. U. z 1997 r. nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 sierpnia 1998 r. w sprawie harmonogramu uzyskania przez poszczególne grupy odbiorców prawa do korzystania z usług przesyłowych (Dz. U. nr 107, poz. 671)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. nr 85, poz. 957)

Rozporządzenie ministra gospodarki z 3 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz. U. Nr 153, poz. 1002)

Offentligt tryck

- Prop. 1993/94:162   Handel med el i konkurrens
- Prop. 1997/98:159   Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el, m m
- SOU 2000:90   Elnätsföretag - regler och tillsyn

Litteratur

- Bergman, L.   Mot en europeisk elmarknad?, SNS Förlag, Stockholm, 2000
- Bergman, L., m.fl.   A European Market for Electricity?, SNS förlag, Stockholm, 1999
- Brodecki, Z. och Groniecka, E., Uklad Europejski z komentarzem, Wydawnictwo Prawnicze Lnexis Lnexis, Warszawa, 2002
- Edin, K. A. och Svahn, H. Reglering av tariffer och elnät – Sporre eller hinder för rationaliseringar, Politik & Samhälle, Stockholm, 1998
- Faull, J. och Nikpay, A.   The EC Law of Competition, Oxford University Press, Oxford, 1999
- Janas, T.   Zasada dostepu stron trzecich w prawie energetycznym wspolnotowym i w prawie polskim, Uniwersytet Lodzki, Lodz, 2001
- Linden, O.   Deregulation of the Electricity Sector in the EU – Legal Aspects, Institutet för Europeisk rätt vid Stockholms Universitet, Stockholm, 1996
- Roggenkamp, M. m.fl.   Energy Law in Europe - National, EU and International Law and Institutions, Oxford University Press, Oxford, 2001

Artiklar

- Duda, M. Istota i implikacje ustawy prawo energetyczne, URE, 2001-09-04, www.ure.gov.pl/ure/prawo/istota_prawo_energ.html
- Kedzia, J. Dla kogo usługi przesyłowe? Biuletyn URE, nr 2, 2000, www.ure.gov.pl/prawo/uslugi_22002.html
- Kedzia, J. Naczelny Sad Administracyjny - właściwy do rozpoznawania skarg na bezczynność Prezesa URE, Biuletyn URE, nr 4, 2001, www.cire.pl/cire/publikacje/ure/NSA_Kedzia.pdf
- Pupka, J. Doświadczenia polskiej energetyki związane z dostosowaniem do warunków Unii Europejskiej, Targi energii i telekomunikacji ENERKOM 2000, Wrocław, 2000, www.cire.pl
- Szczygiel, L. Model rynku energii elektrycznej, Biblioteka regulatora, 2001, www.ure.gov.pl/biblioteka/b4_2.html
- Zerka, M. Polska energetyka w procesie integracji z Unią Europejską – Szanse i obawy, Nafta & Gaz Biznes, kwiecień 2002, www.cire.pl/cire/?dzial=news&id=41

Tidskriftsnotiser

- Nafta & Gaz Biznes SwePol rozpoczyna eksport energii do Polski, 2000-08-10
www.cire.pl/cire/?dzial=news&id=41
- Prawo i Gospodarka Prawo energetyczne do zmiany, 2002-05-09,
www.cire.pl/cire/?dzial=news&id=4961

Rapporter

- Energimyndigheten Elmarknaden 2001, Ordförrådet Bertil Örténstrand AB, Eskilstuna, 2001
- Nätmyndigheten Korssubventionering på elmarknaden, 1997

Svenska Kraftnät

Open access to SwePol Link - Svenska Kraftnäts
position, 2001-09-30

Besökta webbsidor

www.balticcable.com

www.cire.pl

<http://euro.pap.com.pl/>

www.swepollink.se

www.stem.se

www.ure.gov.pl

Rättsfalls- och ärendeförteckning

Polska domstolar

Postanowienie Sadu Okregowego w Warszawie – Sadu Antymonopolowego z dnia 7 listopada 2001 r. sygn. XVII Ame. 3/01

Postanowienie Naczelnego Sadu Administracyjnego z dnia 6 grudnia 2001 r. sygn. akt II SAB 174/00

EG-domstolen

Förenade målen 6 och 7/73 Istituto Chemioterapico Spa & Commercial Solvents Co. mot Kommissionen [1974] ECR s 223

Mål 27/76 United Brands och andra mot Kommissionen [1978] ECR 207

Mål 311/84 Telemarketing [1985] ECR s. 3261

Mål C-260/89 ERT v DEP [1991] ECR I2925

Mål C-241/91P och C-242/91P RTE och ITP v Kommissionen [1995] ECR I-743

Kommissionens beslut

London European/Sabena OJ (1988) L 317/47

British Midland v. Aer Lingus OJ (1992)L 96/34

Sea Link/B&I Holyhead [1992] 5 CMLR 255